

ТАҚРИЗ

ба рисолаи номзоди унвонҷӯи кафедраи “Физикаи умумӣ ва назариявӣ”-и ДДК ба номи Абуабдуллоҳ Рӯдакӣ – Қурбонов Диловаршо Мирзоевич дар мавзӯи “Аз таърихи мақулаҳои фазо ва вақт дар фаҳмиши назарияи нисбият” барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 07.00.10 – таърихи илм ва техника

Рисолаи Қурбонов Диловаршо Мирзоевич “Аз таърихи мақулаҳои фазо ва вақт дар фаҳмиши назарияи нисбият” ба яке аз масъалаҳои муҳими таърихи илм, ба хусус таърихи физика, мушаххасан ба дарки назарияи нисбият дар асоси фаҳмиши физикӣ ва математикӣ мақулаҳои фазо ва вақт бахшида шудааст.

Бояд гуфт, ки мавзӯи мазкур бешубҳа аҳамияти назариявӣ ва амалии назаррас дошта, дониши физикӣ ва математикӣ хонандагону донишҷӯёнро дар бораи фаҳмиши назарияи нисбияти хос ва назарияи нисбияти умумӣ васеъ месозад.

Муҳаққиқ дараҷаи омӯзишу пажӯҳиши мавзӯро васеъ таҳлил карда, собит намудааст, ки агар чанде ин мавзӯ то андозае дар хориҷи кишвар омӯхта шудааст, вале дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бори аввал мавриди таҳлил қарор гирифтааст. Бояд гуфт, ки ҳатто масъалаи таърихи омӯзиши мақулаҳои “фазо” ва “вақт” бар асоси осори донишмандони асримиёнагии тоҷик ҳатто дар хориҷи кишвар нагонӣ буда, қиммати рисолаи диссертантро афзун сохтааст.

Рисола аз ҷиҳати сохтор аз муқаддима, ду бобу шаш параграф, муқаддима, хулоса ва феҳристи адабиёт иборат аст, ки рӯйхати адабиёт бидуни интишороти довталаб фарогири 198 номгӯй мебошад.

Дар муқаддима интихоби мавзӯ, аҳамияту дараҷаи омӯзиш ва навоари илмӣ он асоснок шуда, ҳадаф ва вазифаҳои таҳқиқ муайян гардида, пойгоҳи манбаҳои таҳқиқшаванда тавсиф ёфта, аҳамияти илмию назариявӣ ва амалии кор, нагонихо ва нуктаҳои ҷимояшавандаи

таҳқиқот возеҳ муайян карда шудааст. Инчунин дар муқаддима марҳалаҳои омӯзиш ва ҳаҷму сохтори мавзӯ инъикос ёфтааст.

Воқеан, мақулаҳои “фазо” ва “вақт” аз мафҳумҳои калидии донишҳои физикӣ, фалсафӣ ва математикӣ ба шумор мераванд, ки дар физика ва математика барои омӯзишу пажӯҳиш ва мухтасарбаёнӣ одатан бо ҳарфҳои латинии L ва t ишора мешаванд. Диссертант дуруст қайд кардааст, ки ин мафҳумҳо агар чанде аз қадимулайём диққати тамоми донишмандони табиатшиносро аз кишварҳои гуногун ба худ ҷалб кардаанд, вале то ҳанӯз ҳам ба таври пурра ба ҳамагон маълум нестанд.

Ба фикри ман навгонҳои илмии Курбонов Д.М. дар диссертатсияи номзадӣ қобили қабул ва шоистаи таҳсин аст, ки чунинанд:

- аввалин маротиба таърихи НН, ННХ ва ННУ дар ҚТ аз лиҳози таърихи илм ва техника мавриди баррасӣ қарор гирифтааст;
- аввалин маротиба дар таърихи илми ҷаҳонӣ саҳми олимони асримиёнагии форс-тоҷик ҳамчун саромадони назарияи фазо ва вақт дар таърихи НН нишон дода шудааст;
- аҳамияти омӯзиши таърихи физика дар мисоли таърихи ПН, ННХ ва ННУ бар мабноси мақулаҳои фазо, вақт ва мафҳуми фазоӣ-вақтӣ матраҳ гардидааст;
- таълими таърихи НН барои хонандагону донишҷӯёни МТМУ ва МТОК-и кишвар ба назар гирифта шудааст;
- дар доираи таърихи физика саҳм ва нақши физикдонони асримиёнагии форс-тоҷик ҳамчун аз саромадони НН баррасӣ гардидааст.

Ҳамин тавр, бояд қайд кард, ки диссертант тавонистааст мақсаду вазифаҳои дар наздаш гузошташударо дар чорҷӯбаи муайянгардидаи пажӯҳишоти худ анҷом диҳад.

Натиҷаҳои ҳосилшуда метавонанд бо пайвандҳои ҳамгироии донишҳои физикӣ, математикӣ, таърихӣ ва ҳатто фалсафӣ

кайҳоншиносӣ созгор буда, таҳқиқоти арзандае дар соҳаи таърихи илм ва техника (таърихи физика) ба шумор меравад.

Натиҷаи таҳқиқоти диссертант дар 13 номгӯй мақолаву дастури методӣ ба нашр расидааст, ки аз он ҷумла 6 номгӯй дар нашрияҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва КОА ФР ба нашр гардидааст, ки эътирофи ўро ҳамчун мутахассиси соҳаи таърихи физика нишон медиҳад.

Ман итминони комил дорам, ки рисолаи ба ҳимоя пешниҳодкардаи Қурбонов Д.М. дар соҳаи таърихи физика дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мисоли таърихи омӯзиши мақулаҳои “фазо” ва “вақт” барои фаҳмиши назарияи нисбият таҳқиқоти ҷолиб буда, барои хонандагону донишҷӯёни соҳа нақши муҳим мебозад.

Рисола ҷавобгӯи талаботи КОА ҚТ барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 07.00.10 – Таърихи илм ва техника (таърихи физика) ба шумор меравад.

Автореферат комилан инъикоскунандаи мазмуну мундариҷа ва муҳтавои диссертатсия мебошад.

Роҳбари илмӣ,
доктори илмҳои педагогӣ, профессор

Ғуломов Ислому

Суроға: 735360, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Кӯлоб, кӯчаи С. Сафаров, 16
Тел.: (+992) 918 -46 -56-39

Имзои профессор Ғуломов Ислому
тасдиқ мекунам

Сардори шуъбаи кадрҳо ва корҳои махсуси
ДДК ба номи Абуабдуллоҳ Рӯдакӣ

Амиров Ф.А.